

ՍՏ. ԿՈՒՐՏԻԿՅԱՆ

ՄԵՅՐԱՆ ՆՈՇՆԵՐՈՒԿ



891. 99

4-99

ՄԵՏՐԱՆ
-1935-
ՅԵՐԵՎԱՆ

25 NOV 2010

NOV 2011

Ս. ԿՈՒՐՏԻԿՅԱՆ

891.99
4-99 *mf*

ԱԼՊՅԱՆ ԱՐՈՏՆԵՐՈՒՄ

34835

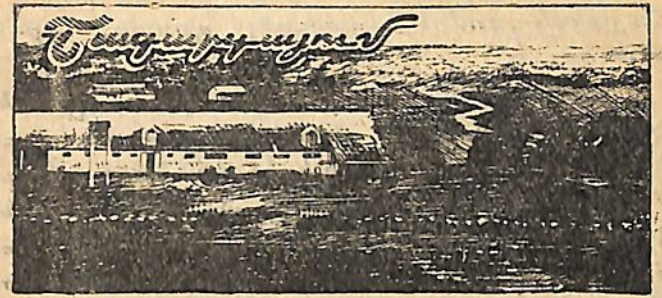


Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Զ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն
1 9 3 5

29.05.2013

36707

Պատ. խմբագիր՝ Վ. ԱՆԱՆՅԱՆ
Տեխ. խմբ.՝ Գ. ԶԵՆՅԱՆ
Սրբագրիչ՝ Ա. ԲԱՎԱՇՅԱՆ



Դրանում խավարը ճեղքում և առաջ է շար-
ժրվում լապտերի ազոտ լույսը:

Ներսում կովերը խաղաղորեն ծամում են
ձաղիկներով հարուստ խոտը: Գոմը տաք է,
մաքուր և հաճելի: Դրա համար է, վոր գիշե-
րային հերթապահն անզուսպ ցանկություն է
պգում քնել խոտի վրա, քնել խորը: Նա մտե-
նում է «գվեգդուշկային»՝ Շագարդայի ֆեր-
մայի պտղին, ձեռքով չոյում է նրա ճակա-
տը, ըթի տակից մրթմրթում է խանդաղտան-
քի ու սիրո խոսքեր, ապա սապոկի կողքով մի
թեթև շարժումով ազրուզու մեջ է ըչում նրա
յերկար պոչի տակ նոր ընկած աղբն ու հեռա-
նում:

Անհրաժեշտ է հաղթահարել ճնշող քաղցր
բունը: Չե՞ վոր պետք է արթուն մնալ՝ նչա-
նակված պոստում: Չե՞ վոր, վերջապես, ֆեր-
մայի վարիչը հակառակ ուչ ժամանակին,

Հանձնված է արտադրության 13 մարտի 1935 թ.
Մտորագրված է տպագրելու 20 մարտի 1935 թ.

Գլավլիտ 106 հրատ. 3279 պատվեր 294 տիրած 3000

Պետհրատի տպարան, Յերևան II Գնունի 4

լստ իր սովորութեան, ուր վոր ե կարող ե հայտնվել գոմում, ստուգել պոստը, դրո-
թյունը:

— Լադուշը քուն չունի, — շատ ճիշտ են ասում Շագարդայի բնակիչները. — մտածում ե նա: Լադուշը գիշեր-ցերեկ հետևում ե ֆեր-
մայի ամեն մի աշխատակցի ամեն մի քայլին: Յ տարվա ընթացքում չի պատահել մի որ, վոր Շագարդայի բնակիչներից մեկն «առավո-
տյան» Լադուշից առաջ վերկացած լինի:

Նա դուրս ե գալիս գոմից՝ քունը վանելու համար: Լուսաստղը թագնվել ե սև ամպերի հետևում: Ղարախաչի ձյունապատ լեռներից փչում ե սառը քամին: Լսվում ե հեռավոր գազաթների խուլ յերգը:

Ծնարանից դեպի գոմը հետզհետե մոտե-
նում ե լապտերի կարմիր լույսը:

Հերթապահ — հարվածային անասնապահ՝
Գարեգին Զուրաբյանը — մթության մեջ ճա-
նաչում ե ֆերմայի վարիչ՝ Լադուշ Բսխշիմյա-
նին:

2

Մի կով բառաչում ե: Բառաչում ե աղիո-
ղորմ, յերկունքի մեջ: Սակայն վոչ վոր չկա կովի ծինն ընդունելու համար: Նա ճանաչեց «Զվեղդուչկային» ճանաչեց բառաչից: Զղայ-
նացավ: Յեվ յերբ աչքերը բաց արեց, տեսավ, վոր իր սենյակում սեղանի մոտ տարածվում

եր լամպի ներս քաշած պատրույգից դժգույն լույսը. ժամացույցը ցույց եր տալիս ժամի չորսը:

Լադուշը յերազից հետո նորից չքնեց: Վեո կացավ, հագնվեց և ուղղակի գնաց ծնարան:

Ծնարանի սանիտար՝ Գարեգին Համբա-
րյանն արդեն ընդունել եր յերկրորդ ծինը: Արդեն հորթերի մեջ, տախտակամածի փա-
փուկ խոտերի վրա պառկել ելին յերկու ա-
ռողջ, սպիտակաճախատ հորթեր ևս:

Լադուշը դիտեց այդ հորթերին, շոյեց նրանց ճակատը, ապա ժպտաց: Ժպտաց նախ հաջող ծնի, առողջ և կայտառ հորթերի և ա-
պա իր չար յերազի վրա:

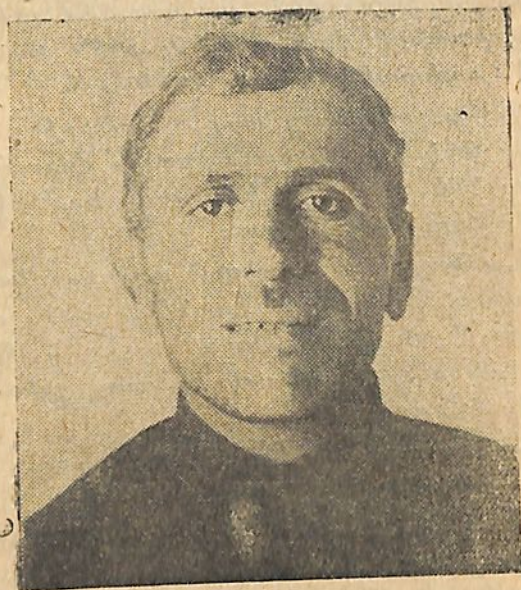
Նա նայեց ծնարանում պատից կախված ջերմաչափի կապույտ իրանին, զննեց սնդիկի բարձրութեան կետը: Հետո, ուղղեց կաթի ըն-
դունման սեղանի վրայի սպիտակ սփռոց՝ ու ծաղկամանը:

— Մալադ՛ց, Գարեգին — ասաց նա ու դուրս յեկավ դեպի գոմերը:

«Գարեգնի մասին չար յերազ տեսնելը հանցանք ե», մտածեց Լադուշը, հպարտանա-
լով իր Գարեգինով և իր որինակելի ծնարա-
նով:

Չե՞ վոր Գարեգինը 300 ծին եր ընդունել առանց մի կորուստի:

Լազուշը կանգ առավ «գլխողուշկայի» մոտ և ձեռքով կամաց խփեց նրա փափուկ տեղին: «Ջվեզդուշկան» համբուրեն, վորո՞ճալով գլուխը թեքեց և նկատեց Լազուշին: Յեթե կարողանար նա շնորհակալություն կհայտնե՞ր իր



Լազուշ Բախչինյան «Ստալին Շահումյան» կոլանտեսության ֆերմայի վարիչ:

գիճակից՝ մաքուր և առք գոմից, կուշտ և համեզ կերից:

Ապա՝ Լազուշը դիտեց «Լիզկային», «Ա-

Մուշին», «Կավալին», ամբողջ մաքուր գոմը, հերթապահին զգուշացրեց, վոր կովերի կերը ճիշտ ժամանակին տրվի, մի քանի բույս լսեց նրա ընդհանուր աշխատանքային և անձնական կարիքների մասին, քաջալերեց նրան և գուրջ յեկավ գոմից:

Նորից լապտերի լույսը հեռո՞հեռե փոքրացավ և հարվեց խավարի մեջ:

Այսպես եր անցնում Լազուշի գիշերային առերյան...

4

Մենք առաջ ենք գնում յերկներանգ ծաղիկների, Շագարգայի փարթամ խոտհարքների միջով: Այստեղ դեռ չի աշխատել խոտհար մեքենայի սուր, փայլփլուն դանակը, խոտհարքները դեռ չեն լսել յերկաթի ուրախ, դրընդուն յերգը: Այսօր կանգ ե տուել ալպյան այս կանաչ մարգերի գուրեկան հովը, թրոջունները շոգից թափնվել են հասկերի մեջ ու յերազում են՝ անսահման ծաղկազարդ հուզող, ալիքող յերեկոյան գեփյուրը: Հաստ ու կենտ մնացած մի քանի մանիշակազույն լալազարներ իրենց բաժակները կախել են գլխիկոր ու լսում են հողի բերբիության գաղտնիքները: Ջրի կարոտ մի քանի կակաչներ կիզիչ արևի տակ սկսել են թուլանալ՝ թռչել: Միայն ծղրիաներն են, վոր աշխուժորեն շարունակում են իրենց համերգը:

Սարալանջին հանդիպում ենք մի խումբ հորթերի, վորոնց հետևում է սանխտարի մաքուր, սպիտակ արտահագուստը հագին մի հորթապահ: Նա նախրից և մյուս հորթերից հեռու խնամում է հիվանդ հորթերի այս փոքրիկ խումբը:

Սարալանջի ավելի թեք մասում, վորտեղ մարդերի կանաչն ավելի յե բարձրացել, մենք հանդիպում ենք առողջ, կայտառ հորթերի, վորոնք ախորժակով արածում են, ուտում, կշտանում ու պոչները տնկած, փափուկ կտնաչի վրա, պատանեկական վոստումներ են կատարում: Այս հորթերին բարեխիղճ կերպով խնամում է՝ Սամվել Յեղիագարյանը:

— Սամվելը գովասանքի արժանի յե, — նկատում է Ֆերմայի վարիչ ընկեր Լադուչը: Յերբ յեղանակը լավ է լինում նա լուսադեմից առաջ, գիշերվա ժամը յերեքին, ուրախ չվշտվացնելով հորթերն արածացնելու յե տանում, — ավելացնում է նա:

— Կես գիշերին սարից, վոր չվշտոցը գալիս ա, խմանում ենք, վոր մեր Սամվելն ա, — գովարանում են մյուսները:

— Մի քիչ դարձադալ անող է, — մեջ է մտնում մի կթվոր, — թեև գիշեր-ցերեկ հորթերի միջից դուրս չի գալիս, գիշերը լապտերը ձեռքին հորթերի տակը մաքրում, սանրում է, բայց վա՛յ նրան, վոր նրա հորթին սրխալմամբ մի մսխալ պակաս կաթ է տալիս...

— Չատո, նրա հորթերն ամենաբարձր աճն էն տվել, — մեջ է մտնում Լադուչը, — «Բացա՛նք» մեկ տարեկան է և կշռում է 275 կիլո, 9 ամսական «Ելբան» կշռում է 245 կիլո — հաշվիր ե՛, ամեն մինը մի յեզան չափ...:

Սակայն, Ստեփանավանի ամբողջ շրջանում բեկորդային աճ տվեց «Լորդ» ցուլիկը, վորն որեկան ավելացավ 1 կիլո 350 գրամ և 8 ամսական հասկում, կշռում էր 280 կիլո:

Շագարդան վոչ միայն պետք է պարծենաիր «Լորդով», այլև առանձնահատուկ խնամք պահանջի ապագայի այդ հոյակերտ ցուլի նրկատմամբ:

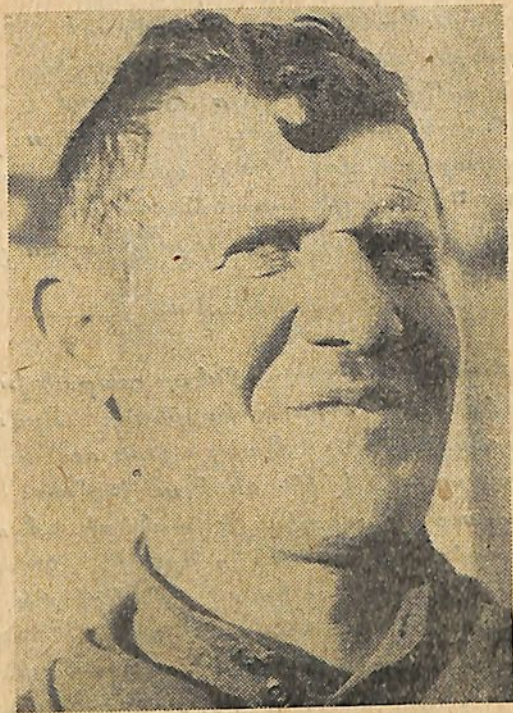
5

Չանդի ուժեղ դողանջները տարածվում են մինչև հեռավոր արոտավայրերը: Տրվում է սուռալին ազդանշանը: Չանգը կանչում է նախրին՝ ժամը 6-ին կիթն սկսելու համար:

Հեռվում՝ Ղարախաչի լեռների ձյունապատ բարձունքների թիկունքում, կապույտ յերկնակամարում, սպիտակ ամպերի մի վեռվետուն կարավան սահում է առաջ՝ ինչպես չվող ձյունակերտ սագերի մի յերամ, ինչպես սպիտակաբաշ արշավող ալիքներն անսահման կապույտ ովկիանոսում:

Գետափից մինչև գոմերը մեր առաջ ձրգվում է մաքուր, հաղթանդամ կովերի նախիրքը, սպիտակավուն սեմենտալներն ու մուգ չականակագույն չվիցները:

Սկսվում է կթի ժամը: Կթիօրները ըլա-
նում են իրենց ձեռքերը, առանձին թաշկինա-
կով կթից առաջ մաքրում են կովի կուրծքը,
պտուկները, մի քանի կաթիլ կթում են դե-



«Ստալին—Շահումյան» կոլտնօֆերմայի հարվ. հորթագլան՝
Գարեգին Համբարյան

տին՝ պտուկի անցքերը մաքրելու համար: Ա-
պա դուրեկան ֆլշոցով գոմում սկսվում է կի-
թր:

Մի սեղանի առաջ նստել և բրիգադիբը և
ընդունում է կթված կաթը: Այդ սեղանը փայ-
լում է մաքրությունից՝ ինչպես կաթի դուլի-
բը: Սեղանի մոտ՝ ծաղկամանների մեջ, կան
յերփներանգ ծաղիկներ: Ընդունողը հազել է
մաքուր սպիտակ արահազուստ: Նա կաթնա-
չափով առանձին կշռում է ամեն մի կովի
կաթնատվությունը և զրանցում:

Ֆերմայի վարիչ՝ Լադուշը մեծ գոհունա-
կությամբ զիտում է այդ բոլորը: Չե՞ վոր նա
համառ աշխատել է մաքրության, ճշտապա-
հության, գոտանմինիմումի համար, կուլտու-
րական անասնապահության համար:

6

Կոլտնտեսական շարժումն ակտիվացրեց
միլիոնավոր հետամնաց, անզբազեա գյուղա-
ցիների, դե՛ն շարանց գյուղական կյանքի
մղձավանջաչին իդեոտիզմը, գյուղական
կյանքի մեջ մտցրեց մի նոր հորովել:

Դրա համար է, վոր յերբ մթությունը
մազվում ու անդորրը տիրում է սարալանջում
ու ֆերմայում դադարում է կովերի բառաչը՝
Շագարդայի ֆերմայի անասնապահները չեն
հավաքվում բինայի մեջ, ծալադատիկ չեն
նստում խարույկի շուրջը՝ տեսած ու լսած
արկածները պատմելու, կամ աչուղ Գիքոյի
սիրո հեքիաթները լսելու համար:

Նրանք հավաքվում են ֆերմայի գեղեցիկ
ակումբում, նստում են աթոռների վրա ու

սովորում են դոտախնդրիկա, սովորում են լե-
նինիզմ, կարդում են թերթեր:

Նրանք ակումբի բեմն արդեն պատրաստել
են ներկայացումներ տալու համար...

Նրանք քննադատում են վարչությանը,
վոր չվից ցեղի ցուլ ձեռք չի բերում և չվից
ցեղի կովերը թույլ է տալիս, վոր բեղմնա-
վորվեն սեմենտալ ցեղի ցուլերով:

Սոսում և քննադատում է կիրը, առաջ
քաջված բրիգադիր՝ Նատաշա կլիմովան:

«Տավարածն ու չորանն անտուն-անտեր
մարդիկ են: Նրանք գյուղի ամենահեախին մար-
դիկն են: Այսպես էլին գնահատում տավարա-
ծին և չորանին, հին, մենատնտեսային գյու-
ղում»:

Այժմ բոլորովին այլ է: Այժմ, կոլտնտե-
սական գյուղի անասնապահը՝ նվաճում է կուլ-
տուրական— ունեվոր կյանքը:

Այժմ Շագարդայում չկան կուլակներ՝ Ա-
վետիք և Միշա Բարաջանյանները: Կոլտնտե-
սական հեղեղն արւյան այս հրաշալի, այս
փարթամ սարալանջերից քշել տարել է շահա-
դործող մարդուն:

Այժմ կուլակային ստրկության ու շահա-
դործման Շագարդան չկա:

Այժմ կա նոր Շագարդան՝ Ստեփանավա-
նի «Ստալին-Շահումյան» կոլտնտեսության՝
սոցիալիստական Ֆերման:

7

Ամբիոնի վրա յե պարթևահասակ, խը-
րոխտ ու առնական Մացալը, «Ստալին-Շա-
հումյան» կոլտնտեսության նախագահը:

Իլիչն ու Ստալինը պատից նայում են հա-
վաքված կոլտնտեսականներին:

Ստեփանավանի շրջգործկոմի դահլիճում
հնչում է կոլտնտեսական հաղթանակի հիմնը:
Բերքի բաշխման տոնն է:

Այսօր առանձնապես ուժեղ է հնչում Մա-
ցալի ձայնը:

Այսօր, այդ ձայնի մեջ առանձնապես ուժեղ
է զգացվում ունևոր ու յերջանիկ կյանքը՝ նը-
վաճող կոլտնտեսական մասսաների բարձրա-
կոչ ու հաղթական յերթը...

Ահա՛ հարվածային անասնապահ՝ Դավթ-
յան Գարիկը: Նա ազնիվ ու անձնվեր աշխա-
տանքով արդեն դարձել է ունևոր: Նա իր 820
աշխորի փոխարեն ստացավ՝ 2540 կիլո հացա-
հատիկ, 3850 կիլո կարտոֆիլ, 74 կիլո յուղ,
148 կիլո պանիր, 7400 կիլո կեր, 2460 կիլո
ճակնդեղ:

Ահա մի ուրիշ անասնապահ՝ Զարարյան
Գարեգինը: Նա 533 աշխորի դիմաց ստացավ
1660 կիլո հացահատիկ, 2550 կիլո կարտոֆիլ,
48 կիլո յուղ, 96 կիլո պանիր, 4800 կիլո կեր,
1599 կիլո ճակնդեղ:

Այս չոր թվերից հրճվում է կոլտնտեսու-
թյան կուսկոմի քարտուղար՝ Դրեքալլան:

Ալպյան այս կանաչ սարալանջերում այժմ
յերջանիկ է տավարածը, յերջանիկ է կալ-
տնտեսական կինը՝ կովկիթն ու բրիզազիբը:
Դրա համար Շագարդայում աշխատան-



«Սալին Շահուլյան» կոլտնտեսու-
թյան նախագահ՝ Մացակ Պալյան

քային զանգի հզոր ու տիրական զոզանջները
կարծես անհուն բերկրանքից թրթռալով են
տարածվում հեռավոր արոտավայրերը. զրա
համար հորթապահ՝ Սամվելի գիշերային

շվիտցի մեջ զգացվում է կոլտնտեսական յեր-
ջանկության ճայնը: Դրա համար աշխատան-
քային այնքա՛ն յեռանդ կա Լադուշի հողում,
այնքա՛ն յերջանկություն, վոր գարնան վա-
րար գետերի նման հորդում է նրա հողու ա-
փերից դուրս...:

Մի նոր, յերջանիկ, համայնական կյանք է
կերտվում ալպյան այս հեռավոր լանջերում,
աճում ու բարձրանում է նոր մարդը, նոր
մարտերի համար, բարձրանում է այնքան վառ
ու հզոր, ինչպես Լոռվա այս սեգ լեռների
արևածագը՝ հեռավոր գազաթնների թիկուն-
քից:

Ֆերմայի վարիչը



Կապուտակ Սեվանից մի քիչ բարձր, բընության այս գեղեցիկ անկյունում, տարածվում է նրանց գյուղը, տարածվում են նրանց դաշտերն ու յայլաները:

Այստեղ աճում, ամբանում է Զոլաֆարի կոլտնտեսութունը:

Մի որ, վոչ հեռու անցյալում, նրանք սրտի խորը կակիծով կարգացին բոլշևիկյան անվեհեր մարտիկի սպանության մասին, նրանց սիրտը պատեց անսահման տխրությունը, փոթորկվեցին նրանց հոգիներն ինչպես կատաղած, ալեկոծ Սևանը, դաժան ատելությամբ լցվեցին նրանց սրտերը դասակարգային թշնամու հանդեպ և իրենց առաջին պատասխանը թշնամուն յեղավ՝ կոլտնտեսության վերանվանումը սիրելի Միրզնիչ Կիրովի անունով:

Ֆերմայի վարիչ՝ Համբարձում Սահակյան

ընդ հաղթահարելով վիշտը, վորպես պատասխան թշնամուն, ե՛լ ավելի անձնուրաց սկսեց աշխատել ֆերմայում անասնապահության զուլտուրական ձևերը կիրառելու համար:

Արդեն նա վճռական բեկում եր ստեղծել անասնապահության վերելքի գործում:

Իրա համար է, վոր Զոլաֆարի կոլտնտեսականները նրան ասացին.

— Գնա՛ Մոսկվա, մասնակցի՛ր կոլտնտեսականների համագումարին:

Յեվ նա այժմ, Մոսկվա մեկնելուց առաջ, նստած կուսակցության կենտրոնական շտաբում, պատմում է իրենց կոլտնտեսության նըվաճումների մասին, պատմում է համարձակ, կարճ:

— 1933 թվին մենք անասունների խոշոր կորուստ եյինք ունեցել: Այս տարի շնորհիվ բարեխիղճ խնամքի և աշխատանքի լավ կազմակերպման, անհամեմատ նվազեց կորուստների թիվը: 1934 թվին ֆերմայի 475 վոչխարից աճեցրել և մինչև որս հասցրել ենք 481 գառ: Շնորհիվ գիշերային արոտի կազմակերպման շատացավ անասունների կաթն ու բաշը:

Ֆերմայի վարիչ Սահակյանը պատմում է և դաշտավարության ասպարիզում ձեռք բերված նվաճումների մասին:

— Մենք յերեք անգամ ջրեցինք հողը, քաղհանեցինք սրտերից մաքրինք ու

1001
55846
94835



պարարտացրինք, վորի հետևանքով 1934 թը-
վին բերքատուութունը կրկնակի բարձրաց-
րինք: Դաշտերից հավաքեցինք 219 ցենաներ
հասկ, վորով ապահովեցինք 1935 թվի ցանքի
սերմացվի 50 տոկոսը: Կոլտնտեսության այդ
նվաճումները տեսնելով բերքի բաշխումից հե-
տո, 95 աշխատավոր մենատնտեսներ մտան կոլ-
տնտեսություն:

Նա նստել է Կրեմլի մեծ դահլիճում, իր
հոգու մեջ բանտել հորդող բերկրանքն ու յեր-
ջանկությունը ու անկուշտ դիտում է մեծ ա-
ռաջնորդին:

Նրան մի անդուստլ ցանկություն քաշում է
դեպի նախագահության սեղանը— դեպի Ստա-
լինը: Նա ուրախությունից բարախող սրտով,
հեռվից հետևում է մեծ առաջնորդի յուրա-
քանչյուր շարժումին:

Ապա նա մտքում դասավորում է իր յե-
լույթը—

«Սիրելի ընկ. Ստալին, մենք լծվել ենք,—
մեզ դեպի յերջանկություն տանող՝ ըս ցուցու-
մի կենսագործմանը:

Ահա 1934 թվին մենք 600 գլուխ վոչխարի
համար կառուցեցինք մի մեծ նոր փարախ
սարում կառուցեցինք յերեք դոմ. այս տարի
պիտի կառուցենք ևս մի դոմ՝ 100 կովի հա-
մար և մի փարախ 500 վոչխարի համար: Մենք

կենսագործեցինք ըս պահանջը և 34 թիվը
դարձրինք բեկման տարի՝ անասնարուծության
գարգացման գործում:

Մեր կոլտնտեսականներն անցյալ տարվա
մի կիլո 400 գրամ հացահատիկի փոխարեն,
1934 թվին ստացան 5 կիլո 750 գրամ հացա-
հատիկ, մի կիլո կարտոֆիլ, 73 գրամ յուղ,
105 գրամ պանիր, բուրդ, ձեթ և այլն: 15
կոլտնտեսականներ, նոր-լ-լուսավոր շենքեր են
կառուցել, իսկ 20-ն ել պատրաստվում են կա-
ռուցել: Գյուղի 575 տնտեսությունները ամ-
բողջովին ընդգրկված են կոլտնտեսության
մեջ»:

Սահակյան համբարձումը սթափվեց ծա-
փերի տարափից: Մախահարում էլին զեկու-
ցող ընկ. Յակովյեվին:

Նա ուշքը բեռեց զեկուցմանը:

«Սոցիալիզմը հեֆյաթից իրականություն
դարձած այն հնարավորությունն է,— յուսմ
եր նա— վոր տարեկան՝ միմիայն 1934 թվա-
կանին՝ 270 հազար շարֆային գյուղացի պա-
տանիներ դառան տրակտորիստներ, 21 հազար
հոգի դառան կոմբայնավարներ, 246 հազար
հոգի սովորին դաշտավարական բրիգադիրնե-
րի գործը և 180 հազար հոգի սովորին անաս-
նարուծական բրիգադիրների գործը:

Սոցիալիզմը հնարավորություն է կու-
սակցության կամֆով գալ այստեղ՝ կրեմլի
պալատը՝ կառավարության հետ և ժողովրդի:

առաջնորդ՝ բնկ. Ստալինի հետ, քննարկելու կալտնտեսային կյանքի կառուցման հիմքերը:»:

Նա ծափահարեց կոլտնտեսականների հետ, ծափահարեց սիրելի Ստալինին, ծափահարեց ամբողջ հոգով ու եներգիայով:

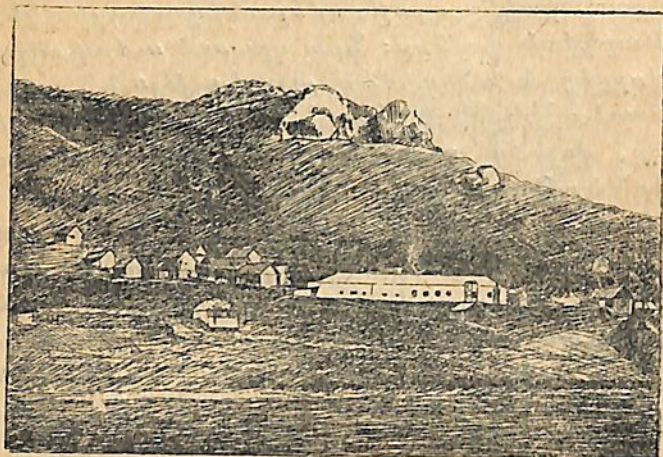
Արյունը նոր ուժով սկսեց շրջան անել նրա մարմնով, նրա կուրծքը բարձրացավ և բարբախեց ավելի ուժգին:

«Վերջապես սոցիալիզմը— հնչում է նրա ականջներին— դուռն է դեպի կուլտուրան, դեպի ելեկտրական լույսը, դեպի մրգատու ծառերը մեր գյուղերի փողոցներում, դեպի քերթը, դեպի ռադիոն, հեծանիվը, կինոն»:

Համբարձումը մի քանի բույե մոռացավ և՛ իրեն շրջապատող ընկերներին, և՛ իր կրեմլի պարատում լինելը, և՛ զեկուցման վերջին ծափահարության մասնակցելը: Նրա աչքի առաջ տարածվում էին Սևանի կապուտակ ջրերը, լճի յեզերքում սպիտակ, գեղեցիկ տները, վորոնք նայում էին Սևանի սպիտակաբաշ արչավող ալիքներին: Նրա աչքի առաջ ուրվագծվում էր մի գեղեցիկ պարտեզ, խիա ծառերով ու ծաղիկներով, ասֆալտե մի լայն շոտե, վորը յերկարում էր մինչև հին Զոլաֆարը: Նրա աչքերի առաջից թեթևորեն սահում էին ելեկտրական յուլյսի շղթաները, վորոնք գալիս էին Սևան-Չանգվի յուսառատ հիդրոկայաններից և յուսավորում էին ծովեզրյա

հանգստյան տնից, քաղաքային պարկից ու հրապարակից մինչև մեխանիզացիայի յենթարկված գոմերը: Նրա սրտում ուժեղ տպավորվեց և անսահման ուրախություն պատճառեց Լեինի և Ստալինի այն կիստնդիրները, վորոնց յուսավորում էր մեծ յուսարձակը՝ ծովեզրյա այգու մեջ:

Նրա աչքի առաջ ուրվագծվում էր վաղվա մեծ Զոլաքարը՝ Սևանի կապուտակ ջրերի գիմաց. նրա աչքերի առաջից կինո ժապավենի նման սահում էին ցեղական վոչխարների մեծ հոտերը, Զոլաքարի կանաչ սարալանջերում:



ԼԱԼՎԱՐԻ ԿԱՊՈՒՅՏ ԼԱՆՁԵՐՈՒՄ

Բուդյոննին՝ հպարտ, սպիտակավուն ձիու վրա նստած՝ Լալվարի ստորոտներով սահում է Ուոուտ:

— Հրաչք է, վոր նա ապրում է: Ուզում է յին վողջ վողջ այրել մարագի մեջ: Սակայն, մենք՝ կոմունարներս հասանք ճիշտ ժամանակին ու փրկեցինք նրա կյանքը: Են վախար նա շատ լավ աշխատող էր:

Յես լսում է յի վոչ աշուղական պատմը՝ փածքներ՝ Լալվարում սպանվող յերկու սիրահարների՝ Ալվարդի և Կարոյի մասին, վոչ

մանկական հին հեքիաթներ վերջին ըոպեյում հրաչքով մահվանից ազատված հերոսների մասին, այլ այն, ինչ վոր պատահել էր սրբանից ընդամենը չորս տարի առաջ:

Համայնական դաշտերի հարստության մեջ, վարսակի բարձրացողուն արտի մեջտեղում իր ամբողջ հասակով խրոխտ կանգնած՝ Մացակը թերթում էր «համատարածի» փորթորկալի որերի մի քանի եջերը...

Իսկ Լալվարի լանջերում, հեռավոր հորիզոններում, մայրամուտից հետո՝ խտանում, թանձրանում էր իրիկնային լուրթ մշուշը:

Բուդյոննին անհետացավ ջրաղացը շրջապատող մուգ-կանաչ ծառերի մեջ:

Ստեփանավանի շրջանում հանրաժանութ Բուդյոննին Ուոուտի կոլտնտեսության նախագահ՝ Մուկուչն էր, վորը գազազած թշնամու ճիրաններից հաղիվ էր ազատվել Ուոուտ հասնող կոմունարների կողմից:

Նա այնքան նման էր Բուդյոննուն, մանավանդ իր թավ բեխերով:

2

Արդեն հեռվից կարմրին են տալիս, Ուոուտի կոլտնտեսության ապրանքային Ֆերմայի, նորակառույց գոմերը: Լավում է մեքենատրակտորային կայանի սիլոսահատ ու կարսիչ մեքենաների զրնգուն յերզը:

Մեր առաջը, վորպես մեծ յերանգապնակ՝ փռվել է ծաղկադաշտը:

Լոռեցու մեծ փափախներին նման՝ բարձրացել են խոտի ու ցորենի դեղերը: Կալսող մեքենայի յերախին կուլ են գնում ցորենի խրճերը, աղբյուրի նման հոսում են մաքուր ցորենի հատիկները: Սիլոսահատ մեքենան՝ կտրատում, փշուր-փշուր է անում արևածաղիկը, պատրաստում է անասունների ձմեռային կերը:

— Անասունի կաթը լեզվի ծայրին է, ինչ տաս նա յել կտանատ, — ասում է Փերմայի վարիչը:

— Իսկ մեզ մոտ մի քիչ թերազնահատում են սիլոսը, — նկատում է յերիտասարդ կովպապահը:

Սկսվում է բուռն վիճարանություն յերիտասարդների և ծերերի միջև:

— Մեր բոլոր կովերն արդեն տեղավորված են նոր գոմերում: Վերջերս ավարավեց նույնպես ցուլանոցի կառուցումը: Յուլերին պետք է առանձին պահել կովերից — ավելացնում է մի տավարած:

Կառուցված է նաև մի մեծ կաթսա, ջուր տաքացնելու համար՝ վորով հնարավոր կլինի մաքրել կովերի կուրծք կթից առաջ:

Այս բոլորից հետո, այժմ արդեն դասակարգային թշնամին չի խոսում այն մասին, վոր «պետությունը կոլխոգֆերմայի անվան

տակ տավարը թոփ է անում՝ տանելու համար»:

3

Վարսակի արտի յետևից, ժպտում են վոսկեղլուխ, սեվաչյա արևածաղիկները: Մեր ձիերը խրխնջալով բարձրանում են լեռան լանջով դեպի վեր ու վեր: Մի թեթև սարսուռ է անցնում հասուն արտի վրայով. հասկերը սլավում են քաղցր դողով, սարյակները սուր ճչում են ու խուճապով փախչում մեր առաջից՝ հասկերի միջից:

Ամպերի արանքից, լուսե տասնյակ արահետներ են ձգվում կանաչի վրա: Այդ լուսահեր շավիղները գույների մի լայն բազմերանգ գոտի յեն ստեղծում մեր առաջ:

Հորդառատ անձրևից հետո, յեղանակը պարզվում է. նորից ժպտում է յերկնային կապույտը: Նորից բարձր է ճախրում Լոռվա՝ այս սեզ լեռների արծիվը:

Ուռուտի թիկունքից՝ Լարվարի վոտներից՝ սկսում է դեպի վեր ու վեր ծծվել և քայլ առ քայլ նահանջել ամպերի սպիտակ քուլաներն ու ամփոփվել դեպի լեռան դադաթը, բաց անելով մուգ կանաչ լեռների մի նոր թավջություն, կանաչի մի նոր թարմություն: Այս լեռներում արածում են՝ Ուռուտի Փերմայի կովերը:

Սարում առաջինը հանդիպում ենք տավարած Գեվորգ Պետրոսյանին՝ ՅԱՊՈՆԻՆ:

Այս տարի նա հրատարակել է անասունները արածացնելու հին ձեռից, արոտների գիշատիչ ռզտազործումից, յերբ անասուններն ամբողջ արոտները՝ մի ծայրից մյուսը՝ մի որժամ վոտնակոխ ելին անում, փչացնելով ածող կանաչը: Ֆերմայի վարիչի խորհրդով, նա արոտները բաժանել է չորս մասի, և կովերին հերթականորեն արածացնում է այդ արոտներում: Այդ հնարավորություն է տալիս, վոր չոգտազործվող արոտները լավ աճեն ու կովերը կուշտ կարողանան ուտել առանց յերկար թափառելու:

Շնորհիվ այս միջոցառման՝ կովերի կաթնատվությունն ավելացել է զգալի չափով— 1933 թվի 3,3 ցենտներից միջին կաթնատվությունը 1934 թվին հասել է 9-ը ցենտների:

Յապոնիին ինդրում եմ ցույց տալ իրենց ամենակաթնատու կովին:

— Մեր ամենաչատ կաթ տվող կովը՝ «կուկլան» է: Նա վեց ամսում տվեց 17,5 ցենտներ կաթ: «Կաշուանը» և «Սուրուտկեն» էլ տվեցին 15-ական ցենտներ:

— Մեր տեղական կովերից էլ մի քանիսն հետ չեն մնում ցեղական կովերից. «Հանուլմն» ու «Մարալը» ևս վեց ամսում 15-ական ցենտներ կաթ տվեցին— շարունակում է Ֆերմայի վարիչը:

Այստեղ կովերից մի քիչ հեռու, արածում են ցուլերը:

Մետիսացման գործը պլանավորելու նըպատակով, ցուլերին ամբացրել են առանձին կովեր. ամենակաթնատու կովին պետք է բեղմնավորի ավելի բարձր ցեղական արյուն ունեցող միևնույն ցեղի ցուլը:

Նրանք հասկացել են, վոր անասունների ցեղի ազնվացման գործը հանդիսանում է յուրաքանչյուր Ֆերմայի աշխատանքի կարևորագույն բնագավառը:

4

Մյուս սարալանջում, ձորի մյուս յեղերքում, ուրախ, անցուպ վոստումներ են կատարում հորթերը:

Մի հորթ փորձում է անցնել ձորը, գնալ մոր մոտ: Արածելիս նրա միտն է ընկել մոր համեղ կաթը:

Սակայն հորթապահը վազում է, կարում չեկ հորթի առաջը և հետ վերադարձնում իր ընկերների մոտ:

Քրանած, աչքերում ժպիտը վառ՝ «Մաշկային», «Սանային» ձայն տալով գալիս է հորթապահը:

— Նրա սիրտը ցավում է յուրաքանչյուր հորթի համար, նա յուրաքանչյուրի մասին մտածում է և այնպե՛ս հոգ տանում, այնպե՛ս գուրգուրում, ինչպես իր սեփական զալակներին— ծանոթացնում է Գևորգը:

Մուկուչը 5 տարվա անտանապահ է, 3

տարվա հորթապահ: Շնորհիվ լավ խնամքի նա գերակատարել է հորթերի աճի պլանը: Ֆերմայում 8-ը ամսական հորթի միջին քաշը անցյալ տարի յեղել է՝ 65 կիլո, եսկ 1934 թվին՝ 102 կիլո: Մուկուչի արածացրած հորթերի միջին քաշը հասնում է 100 կիլոյի: «Մաշկան» 80 կիլոյի փոխարեն կշռում է 200 կիլո, «Պարոնը» 185 կիլո, «Սոնան» 157 կիլո:

— Յերբ լուսաստղը դեռ յերկնքում փայլում է նա իր հորթերը դուրս է բերում արածացնելու, դրա համար էլ Մուկուչի հորթերը չաղ են— ավելացնում է Գևորգը:

5

«Միայն նրան կարելի յե կալտնտեսային տավարած և հովիվ ընդունել, ով տիրապետում է գոտտեխնիկական և անասնաբուժական միևնույնումին» («Պրավդա»):

Ահա ինչու, յերբ կապուլտը փոխում է ամբողջ լեռնալանջերով ու թանձրանում, սեվանում դոմերում, լամպի աղոտ լույսի տակ, Գևորգն անց էր կացնում զոտտեխնիկայի տիրապետման է-մբակի պարապմունքը, անասնապահին, հորթապահին և կովկիթին սովորեցնում էր՝ հասկանալ անասունի լեզուն, տիրապետել կուլտուրական սոցիալիստական անասնաբուժության տեխնիկային:

Չե՞ վոր անանց դրան հնարավոր չե անասունների խնամքի, աճեցման, ցեղի ազնվաց-

ման ու մթերատվության բարձրացման բնագավառում ևս հասնել ու անցնել կապիտալիստական առաջավոր անասնապահական յերկրներին՝ Շվեյցարիային, Հոլանդիային ու Դանիային:

6

Նա իր ընկերների հետ բարձրացավ դեպի վեր, ելի բարձրացավ, հետո իջավ խորձորը, առատ քրտինքը ցուցամատի կողքովը կաթեցրեց գետին, ապա պինդ սեղմեց Համգաչիմանի ֆերմայի վարիչ՝ Չավեն Բոչարյանի ձեռքը:

Ստեփանավանի հարվածային անասնապահների հետ, Ուոստից Գևորգն էլ յեկել էր առաջավորների հետ փորձի փոխանակում ունենալու համար:

Սարում նա մտավ կարմիր անկյուն, մտավ հորթանոց, մտավ անասնապահների սենյակները:

Նա մի շարք ցուցումներ տվեց «ինֆեկցիոն վիթում» հիվանդության առաջն առնելու համար, ցույց տվեց ցուլերի թարախակալած պորտերը, մի շարք նկատողություններ արեց, ապա գրպանից հանեց փքրիկ բլոկնոտը, դրեց և նորից գրպանը դրեց:

Նա թափանցում էր աշխատանքի կազմակերպման մանրուքների մեջ, քննում, ուսումնասիրում՝ իր մոտ նշում:

Յեկ յերբ նա Առուտում նորից բաց արեց-
բլթինոտը՝ ղեկուցման պատրաստվելու հա-
մար, այնտեղ գրված է յին հետևյալ խնդիր-
ները—

ա) Սարում՝ շարժական հորթանոցներ կա-
ռուցելու խնդիրը:

բ) Անասնապահների համար սարում՝ շար-
ժական տներ կառուցելու խնդիրը:

գ) Սարում՝ շարժական կարմիր անկյուն,
գրականություն և պատեֆոն ունենալու խն-
դիրը:

դ) Գոմում՝ պարզ մեխանիզացիա անցկաց-
նելու խնդիրը:

ե) Գոմում՝ ջուր, միզատար առուներ, ա-
ռանձին ծննդարան, հորթանոց, մեկուսարան,
միզամբարներ ունենալու խնդիրը:

7

Յերեկ կոմունարներն ազատեցին նրան:
Յերեկ կուրակային կոինչ էր, բանդիբահան
յելույթներ: Յերեկ վճռական մարտեր էր
մղվում կուրակությունը վերջնականապես ար-
մատախիլ անելու համար:

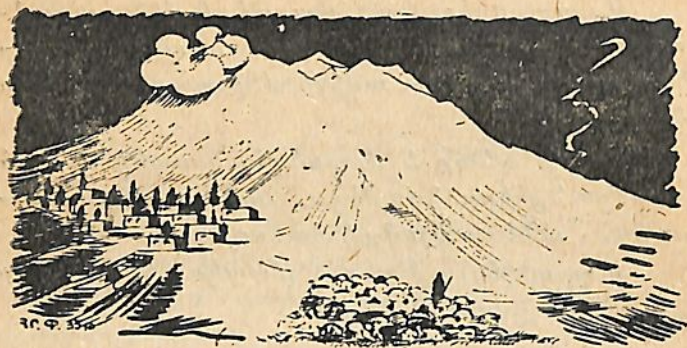
Այդ պայքարում մենք հաղթեցինք: Բայց
պայքարը շարունակվում է և՛ թշնամու դեմ և՛
րնության:

Այսօր նոր մարտեր կան: Մարտեր՝ կոյ-
տրնտեսական գոմում, ալպյան արոսներում,
Լարվարի կապույտ լանջերում:

Այսօր սոցիալիզմի մարտերի մեծ առաջ-
նորդը՝ միլիոններին կանչում է անասնաբու-
ծությունը վեր, ու ավելի վեր բարձրացնելու
համար:

Այսօր պետք է մարտնչել զոտեխնիկայի
բարձրունքները նվաճելու համար, կոլտնտե-
սական, ունեոր կյանքի համար:

Մարտնչել այնպես, ինչպես կոմունարը
ուզմի դաշտում:



ՄԵԾ ՈՒԺԸ

Մայիսի մեկի անվան հյուրանոցում նա պառկել է գեղեցիկ, ելեկտրական լուսյութով լուսավորված սենյակում, ձյունի նման սպիտակ անկողնի մեջ ու հանգստանում է: Նա աչքերը հառել է գեղակերտ առաստաղին, ու սլացել է հեռուն, խորասուզվել արդեն հեռավոր դարձած անցյալի հիշողությունների մեջ: Դրա համար նա լուռ է ու մենակ իր անխճյայ անցյալի հետ:

— Յես— մտածում է նա,— յեղել եմ կուլակային գյուղի ամենադժբախտ մարդը, յես յեղել եմ անտուն և անտեր չորան, յեղել եմ կյանքի խոր հատակում, ինձ համար հարգատ էն յեղել քաղցը, վիշտն ու զրկանքը, ինձ 20 տարի հայածել է կուլակային ստրկությունը, 20 տարի կիսամերկ մարմինս ծեծել է Ալագյաղի բքաչունչ քամին, ծեծել է անձրևն ու կարկուտը:

Ապա, յերեսի մոռալի վրա ուրվագծվում է մի թեթև, սահուն ժպիտ, այնքան թեթև, ինչպես մանկան առաջին ժպիտը. ու նա զննում է իր շուրջը, դիտում է իրականությունը:

Չէ, նա ինքը իսկապես գտնվում է մեծ մայրաքաղաքում, այն քաղաքում, վորի վրա իրենց հայացքներն են հառել մեր յերկրի՝ սոցիալիզմ կառուցող միլիոնները, իրենց հայացքներն են հառել կապիտալի ճիրաններում՝ արյունաքամ յեղած միլիոնները, սովամահության դատապարտված՝ դաղութային ստրուկները:

Մոսկվա:

Կրեմլ:

Ստալին:

Չէ՛, այդ շոշափելի իրականություն է:

Ադյամանցի անկուսակցական հովիվ՝ Սրապ Գրիգորյանը հիշում է վաղո՛ւց, շատ վաղո՛ւց իրենց գյուղի քյոխվի պատմածը՝ Մոսկվայի, ցարերի մեծ քաղաքի հրաշքային գեղեցկությունների, վիթխարի տների, սլացող տրամվայների, ավտոների ու այլ հազար ու մի հրաշքների մասին:

Այն ժամանակ նա մտքովն էլ չէր անցկացրել, վոր կարող է ինքը դառնալ մի նոր գյուղի տերը, վեր բարձրանալ հատակից՝ ու հինգ ո՞ր և դիշեր գնալ գնացքով, հասնել հրաշքների մեծ քաղաքը:

Նրա մտքում Մոսկվայի մնացել էր մի անհասանելի, աննյութական յերանգ, վորը մատչելի չէր միայն պրիստավին ու առեկտրականին:

Նա իր գրպանից հանում է մի գրութ յուն, վորի մի պատճենը Յերեանում թողել էր կարգալու ընկ. Գուլոյանին՝ Մոսկվա մեկնելուց առաջ:

Սրապը չորրորդ անգամ կարդում է— «Հարվածային կոլանտեսականների համամիութենական յերկրորդ համագումարին մասնակցելու համար,— գրում է Թալինի կուսչրըՎհոմբ,— մեր չրՎանից ուղարկում ենք անուսակցական հովիվ՝ Սրապ Գրիգորյանին:

Ընկ. Սրապ Գրիգորյանը Ալեյամանի կուտընտեսության հիմնադիրներից մեկն է, սոցիալական դեությամբ՝ չքավոր գյուղացի, մինչև կոլանտեսություն մտնելը, գյուղում յեղել է հովիվ: 1929 թվից մինչև 1931 թվիը կատարել է՝ գյուղխորհրդի նախագահի պարտականություն, կոլանտեսություն մըտնելուց մինչև որս կոլանտեսության մեջ կատարել է՝ կոլանտեսական ավագ հովիվի պարտականությունը:

Ակախիվ և բարեխիղճ աշխատանքի համար, ստացել է հարվածային կոչում և պարգեւատարվել է չրՎգործկոմի պատվո գրով ու կոլանտեսության կոդմից՝ դատով»:

Սակայն, ամենամեծ ու ամենաթանկագին

պարգևը, վոր նա իր կյանքումն առաջին անգամ ստացավ, դա կաղմիր Մոսկվա գնալու մանդատը նվաճելն էր: Նա իսկապես պայքարով նվաճեց այդ մանդատը, քանի վոր նա չրխրնայեց իր կյանքը, իր ամբողջ եներգիան կոլանտեսական գյուղի հաղթանակի համար՝ կուլակի ու դաշնակի դեմ մղվող կատաղի պայքարում:

Այդ պայքարի փայլուն հանրագումարներ էի կոնսպեկտը նա մի անգամ էլ է կարդում—

«Ալեյամանի կոլանտեսությունը, կերտելով առաջին հարվածային կոլանտեսական հարագատ Ստալինի ցուցումները, 1934 թ. աշնան բերք ստացավ, աշնան հարստացավ, վոր կոլանտեսությունը պետությանը յերկու տարվա պարտքը տալուց և 1934 թվի պետական բոլոր պարտավորությունները լքիվ կատարելուց հետո՝ աշխորին բաժանեց 7 կիրտ հացահատիկ, 35 գրամ յուղ, 137 գրամ պանիր, և այլն: Մինչդեռ՝ 1933 թ. Ալեյամանի կոլանտեսականներն աշխորին ստացել էին միայն 3 կիրտ 800 գրամ հացահատիկ:

1933 թ. կոլանտեսության գառների 28 առկոսը սատկեց, իսկ 1934 թ., չնորհիվ բարեխիղճ խնամքի՝ սատկեց միայն յերկու գառ»:

Ապա նա ավելացնում է—

«Յես նախկին անակը, չքավոր չորան Սրապս, չնորհիվ կոլանտեսական պգնիվ աշ»

խատանքի, արդեն ունևոր եմ դարձել: Յեւ կյանքումս առաջին անգամ, այս տարի, ստացա այնքան հացահատիկ, վաք ինն լիպիկն կը բավարարի առնվագն յերկու տարի»:

Նա անսահման կարծուով լի ու համբաւահոլութեամբ, դիտում է նախազահուլութեան սեղանի առաջ կանգնած այն մեծագուշն մարդուն, վորի անունն ամեն ոք ու ամեն ըսպէ լսել է. վորին յերազել է տեսնել մոտիկից, մոտիկից ընդգրկել նրա մեծութունն ու վեհութունը, վորը նրան կյանքի հատակից բարձրացրել է ունեւորութեան ու յերջանիկ կյանքի շեմքին:

Նրա աչքի առաջ բարձրանում է մեծ ու հարազատ Ստալինը, բարձրանում է իր կարուտի ու սիրտ ամբողջ ուժով:

Սրապի սիրտն ուժեղ բարախում է ուրախութեանից ու հուզմունքից: Նա դեռ հեռվից զգում է մեծ մարդու այնքան ջերմ, այնքան զորովալի վերաբերմունքը դեպի մարդը, հանդեպ սոցիալիզմ կառուցող միլիոնները՝ հանդեպ իրեն:

Ազգամանից՝ կրեմլ: Չորսն Սրապը՝ ամբողջ աշխարհի աշխատավորութեան ղեկավար Ստալինի մոտ, Ստալինի հետ միասին:

Սրապի հոգին բարձրանում է այնպես, ինչպես իր սեփական Ալբադազի գուլգ բարձունքները՝ յերկնային կապույտ անհունութեան մեջ:

Սրապը դիտում է ընկ. Ստալինին, թե նա ինչպես մտերմորեն սեղմում է իրեն շրջապատող կոլտնտեսականների ձեռքը, նրանց հետ խոսում է մտերմորեն, նրանց լսում է մեծ ղեկավարի սիրով ու ջերմութեամբ:

Ապա, նա նոր մարտերի և նոր հաղթանակների ուժով ներշնչված, լսում է ընկ. Յակովլևի:

«Սոցիալիզմը, վորն իրականացնում ենք մենք՝ յերկրում կոլեկտիվ տնտեսաձևի հիման վրա՝ թուշունների, բանջարեղենի և ամեն տեսակ այլ մթերքների առատութեան է:

Սոցիալիզմը դուռն է դեպի կուլտուրան»:

Սրապը ուշադրութեամբ լսում է ընկ. Յակովլևի՝ ղեկուցման վերջում ճապոնական «Տոկիո Նիցի-նիցի» թերթից մեջ բերած ցիտատը, այն մասին, վոր «Տոխոկու շրջանի գրութեանը սոսկալի յե: Մասիան գուռը հասած գյուղացիների թիվը հասնում է՝ 700,000 հոգու: Մայրերը հյուծվել են և մահանում են: Դպրոցականներն ոք ավուր ուշաթափվում են դպրոցներում՝ հյուծմանից: Գյուղացիները չեն կարողանում բրինձ գնել և վաճառում են իրենց աղջիկներին: Մարդու սիրտը դադարում է բարախելուց, յերբ տեսնում է այն սոսկալի կարիքը, վորին մատնվել է գյուղացիութեանը»:

Կարճ՝ յերկու աշխարհ՝ յերկու կյանք՝ բարձունքներ և հատակ:

Սրապի հողին հուզվում ե, ալեկոծվում,
փոթորկվում:

Ձե', վոր նա յեւ յերկար տարիներ ապրել
է կիսակուշտ:

Նրա մտապատկերում յերկար կանգնած
են մնում հյուծված մայրերն ու վաճառվող
աղջիկները:

— Այդ բոլորի մասին պետք է պատմել
գլխուղում, — մտածում է նա:

— Ընկերներ, ահա այն խնդիրները, վոր
լնկ. Ստալինի հետ միասին մենք քննեցինք
համագումարում — շարունակում է Սրապը իր
ղեկուցումը, — Այդ բոլոր խնդիրները ամ-
փոփված են մեր նոր, ստալինյան կանոնա-
դրութեան մեջ: Այդտեղ դրված է աշխարհու-
մբս գլուղական միակ յերջանիկ, կուլտուրա-
կան ունեոր կյանքի որենքը, — կոլտնտեսա-
կան կյանքի որենքը: Մեր խնդիրն է այդ ո-
րենքը հասկանալի դարձնել ամեն մի կոլտն-
տեսականի ու ամեն մի մենատնտեսի, մենա-
տրնտեսին ցույց տալ միակ ճիշտ ճանապար-
հը:

Մեկ էլ ընկերներ այն, վոր լավ կուզա-
կերպենք դարնանացանն ու անասունների ծի-
նը, Ագյամանը դարձնենք Թալինի շրջանի ա-
մենաառաջավոր կոլտնտեսությունը, վորից
որինակ վերցնեն մյուս կոլտնտեսություննե-
րը:

Վերջապես, ընկերներ, զեկուցմանս վեր-
ջում, յես ձեզ մի' անդամ ել ուզում եմ հիշեց-
նել մեր հարազատ, մեծ Ստալինի այն խոս-
քերը, վոր «կոլտնտեսականներն ունեն ա'յն ա-
մենը, ինչ վոր հարկավոր է ունեվոր կյանք
վարելու համար: Նրանց պետք է միայն մի
բան ես՝ ազնվորեն աշխատել կոլտնտեսության
մեջ, պահպանել կոլտնտեսային գույքը»:

Աշխարհի ամենայերջանիկ կյանքի հաղ-
թանակին հաստատ համոզված, Սրապը վեր-
ջացնում է իր խոսքը՝ կյանքումն առաջին ան-
գամ զգալով այն մեծ ուժը, վոր յեռ է գալիս
իր ամբողջ յերակներում, այն մեծ ուժը, վոր
կոլտնտեսական կարգերը առաջ քաշեցին ու
տվեցին նոր մարդուն՝ կոլտնտեսական գլու-
ղացուն:



« Ազգային գրադարան



NL0310068

36709

ԳԻՆԸ 60 ԿՈՄ.

ՏՒ. ԿՈՐՏԻԿՅԱՆ
ՆԱ ԱԼՔՒՅԻՏԻԿԻՔ
ՓԱՏՅԻՇԱՒ

ԴԻՎ. ՏՏՐ ԱՐՄԵՆԻ. ԶՐԻՎԱՆ 1935 Դ.